

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในการค้าระหว่างประเทศของไทยในสินค้าอุตสาหกรรม กับประเทศที่อยู่ในกลุ่มเอเชีย และ แปซิฟิก สามารถที่จะอธิบายได้จากหลายทฤษฎี อาทิเช่น ทฤษฎีของ Heckcher-Ohlin, Intra-Industry Trade รวมไปถึง การลงทุนจากต่างประเทศ จะมีส่วนสำคัญกำหนดการค้าในสินค้าอุตสาหกรรมของประเทศไทย กับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียแปซิฟิก

การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยกับ ประเทศที่พัฒนาแล้วตามทฤษฎี Hecksher-Ohlin จะเห็นว่า ระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศที่พัฒนาแล้ว จะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของ รายได้ต่อหัวของประชากร และ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการผลิต ประกอบกับ ประเทศไทยมี แรงงานเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่มีฝีมือ และมีค่าจ้างแรงงานที่มีราคาถูก ทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการส่งออกสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในระดับต่ำ หรือ สินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักในการผลิต (Low technology or Labor Intensive) และในทางตรงกันข้ามประเทศไทยก็จะนำเข้าสินค้าที่ใช้เทคโนโลยี หรือใช้ทุนในการผลิต (Capital or Technology Intensive) มาจากประเทศที่พัฒนาแล้วในกลุ่ม เช่น สหรัฐอเมริกา หรือญี่ปุ่น เป็นต้น ในส่วนการค้าระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย เช่น NICs และ ASEAN จะเป็นการค้าในสินค้าชนิดเดียวกัน หรือเรียกว่า Intra-Industry Trade

ถึงแม้ว่าการค้าของไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นการค้าในสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก แต่ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้กำลังเปลี่ยนแปลงไปในการส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานที่มีฝีมือมากขึ้น และผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตมากขึ้น การผลิตสินค้าของไทยเริ่มจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก ประกอบกับมีการลงทุนจากต่างประเทศ มีผลทำให้การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมของไทยก้าวหน้าไปได้มากขึ้น โดยการลงทุนของต่างชาติในไทยจะเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ผู้ลงทุนคิดว่าจะมีความได้เปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตสินค้าในประเทศของตนเอง การลงทุนดังกล่าวส่วนใหญ่ก็คือ การลงทุนในสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักในการผลิต เพราะค่าจ้างแรงงานในประเทศไทยมีราคาถูก และมีเป็นจำนวนมาก แต่ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการพัฒนาไปมากขึ้น

ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม และ การศึกษา ทำให้ประเทศไทยมีแรงงานที่มีฝีมือมากขึ้น ทำให้ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น และแรงงานราคาถูกที่เคยมีเริ่มขาดแคลน ทำให้ผู้ลงทุนต่างชาติเริ่มที่จะย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น ที่มีค่าจ้างแรงงานราคาถูก และมีแรงงานเป็นจำนวนมากแทน สินค้าที่อยู่ในอุตสาหกรรมนี้คือ สินค้าประเภทสิ่งทอ เป็นต้น

4.1 การทดสอบสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิต

ตามทฤษฎีสัดส่วนการผลิตของ Heckscher-Ohlin (Heckscher-Ohlin factor proportion theorem) กล่าวไว้ว่าประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยแรงงานมากกว่าเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้า จะทำการส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) ไปยังประเทศคู่ค้า และขณะเดียวกันก็ทำการนำเข้าสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลัก (Capital Intensive) จากประเทศคู่ค้า ดังเช่นกรณีของประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแรงงานอย่างอุดมสมบูรณ์เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่าง สหรัฐอเมริกา หรือญี่ปุ่น เป็นต้น ดังนั้นประเทศไทยจะทำการส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักในการผลิตไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว และทำการนำเข้าสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักจากประเทศดังกล่าว ในส่วนการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่มีการพัฒนาน้อยกว่าไทย ไทยก็จะทำการส่งออกสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลัก และนำเข้าสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักจากประเทศเหล่านี้

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการค้าระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกว่า ประเทศไทยได้ทำการส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักหรือใช้ทุนเป็นหลัก (Labor or Capital Intensive) การทดสอบสมมติฐานสามารถที่จะทำได้โดยการทำ regression โดยกำหนดให้ตัวแปรทางซ้ายมือคือ การส่งออกสุทธิ ซึ่งถ้าเป็นการส่งออกสุทธิจะกำหนดให้มีค่าเท่ากับ " 1 " และถ้าเป็นการนำเข้าสุทธิจะกำหนดให้มีค่าเท่ากับ " 0 " ซึ่งตัวแปรการส่งออกสุทธิเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ (qualitative variable) ส่วนตัวแปรทางขวามือคือ สัดส่วนของทุนต่อแรงงานซึ่งก็คือ capital intensity และจะทำการแบ่งทุนออกเป็น 2 ส่วน คือ human and physical capital intensity ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นแบบ cross section data โดยจะทำการวิเคราะห์ในปี 1991 และ 1993

จากผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าค่านัยสำคัญทางสถิติของ probit model มีค่ามากกว่า logit model สำหรับทุกตัวแปร ต่อมาเมื่อทำการพิจารณาตัวแปรที่ใช้ใน model พบว่าตัวแปรทุนที่ใช้ในการ run regression ในครั้งนี้มีทั้งแบบที่เป็น stock และ flow ซึ่งผลการ run regression ปรากฏว่า ตัวแปรที่เป็น stock มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ดีกว่าตัวแปร flow ทั้งนี้ไม่ว่าจะทำการแยกตัวแปรทุนออกเป็น human capital และ physical capital หรือไม่ก็ตาม หลังจากนั้นเมื่อพิจารณาโดยรวมระหว่าง model ที่ได้ในปี 1993 และ 1991 จะพบว่า model ในปี 1993 มีค่านัยสำคัญทางสถิติลดลงจากปี 1991 พิจารณาจากจำนวนตัวแปรที่มีนัยสำคัญและค่านัยสำคัญที่ได้สำหรับแต่ละตัวแปร ในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ใช้วิธี logit model มีค่ามากกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากวิธี probit model

NAFTA

ผลการวิเคราะห์จะแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการค้าของประเทศไทย กับ ประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ตารางที่ 3) สำหรับการค้าระหว่างไทยกับประเทศในกลุ่ม NAFTA มีค่าสัมประสิทธิ์ตามวิธี probit และ logit ของตัวแปรการส่งออกสุทธิกับ capital intensity มีค่าเป็น ลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับทั้ง 2 ปี (1991 และ 1993) หมายความว่าประเทศไทยมีการส่งออกสุทธิไปยัง NAFTA สำหรับสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (labor intensive) และเมื่อทำการแยก capital intensity ออกเป็น 2 ส่วนคือ human และ physical capital intensity แล้วก็พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของทั้ง human และ physical capital intensity มีค่าเป็น ลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับทั้ง 2 ปีที่ทำการศึกษา ดังนั้นสามารถที่จะสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีการนำเข้าสุทธิ ในสินค้าประเภทที่เป็นทั้ง human และ physical capital intensity จากประเทศในกลุ่ม NAFTA และเมื่อทำการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของทุนทั้งหมดพบว่าค่าสัมประสิทธิ์มีค่าลดลง แสดงว่าการนำเข้าสุทธิของไทยมีแนวโน้มที่จะเป็นการนำเข้าสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักจาก NAFTA มากขึ้น และเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนแล้วพบว่า human capital มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นในกรณีเดียวกับตัวแปรทุนทั้งหมด นั่นคือสามารถสรุปได้ว่า ไทยจะมีการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น human capital สูงขึ้น และสำหรับ physical capital มีค่าสัมประสิทธิ์มากขึ้นกว่าเดิม แสดงว่า ไทยมีการนำเข้าสุทธิลดลงสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital และเมื่อพิจารณาย้อนกลับไปพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของทุนทั้งหมดลดลง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในทาง

เดียวกับ human capital แต่จะสวนทางกับ physical capital แสดงว่าการนำเข้าสุทธิของไทยที่เกิดขึ้นเนื่องจากการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น human capital แต่เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ของ physical capital มีค่ามากขึ้น ทำให้การนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เงินทุนเป็นหลักไม่เพิ่มขึ้นสูงมากนัก

Japan

การส่งออกสุทธิของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น มีค่าสัมประสิทธิ์ของ capital intensity มีค่าเป็นลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติ เหมือนกับกรณีของกลุ่ม NAFTA ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าประเทศไทยมีการนำเข้าสุทธิในสินค้าประเภทที่เงินทุนเป็นหลักในการผลิต และเมื่อทำการแยก capital intensity ออกเป็น 2 ส่วนคือ human และ physical capital intensity แล้วพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ และมีนัยสำคัญทางสถิติ (ยกเว้นในปี 1993) ซึ่งก็แสดงว่าประเทศไทยมีการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น human และ physical capital intensity ทั้งจากญี่ปุ่น และ สหรัฐอเมริกา ในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์ของญี่ปุ่นพบว่าการเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากของสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ สำหรับ model ของทุนทั้งหมดพบว่ามีค่ามากขึ้น และในส่วนของทุนเมื่อทำการแยกเป็น 2 ส่วนแล้วพบว่า เป็นเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา กล่าวคือค่าสัมประสิทธิ์ของ human และ physical capital จะมีค่าลดลง และมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า การนำเข้าสุทธิของไทยจากญี่ปุ่นสำหรับสินค้าที่เงินทุนเป็นหลักที่ลดลง (ค่าสัมประสิทธิ์มีค่ามากขึ้น) เป็นผลเนื่องมาจาก การลดลงของการนำเข้าสุทธิของสินค้าที่เป็น physical capital มากกว่า การเพิ่มขึ้นของการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้า human capital

Australia-New Zealand

การค้าระหว่างประเทศไทยกับ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ นั้นพบว่าประเทศไทยมีการส่งออกสุทธิสินค้าที่ไร้แรงงานเป็นหลักไปยังประเทศดังกล่าว ต่อมาเมื่อทำการแยก capital intensity ออกเป็น human และ physical capital intensity แล้วผลก็ออกมาในทำนองเดียวกันคือไทยมีการนำเข้าสุทธิในสินค้าประเภท human และ physical capital จากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ การสรุปดังกล่าวนี้จะสรุปได้เฉพาะข้อมูลในปี 1991 เท่านั้น เพราะผลการวิเคราะห์ในปี 1993 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าทำการพิจารณาเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของทุนมีค่าเพิ่มขึ้น โดยไม่ว่าจะมีการแยก

ทุนออกเป็น 2 ส่วนหรือไม่ก็ตาม และการเพิ่มขึ้นของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรทุนทั้งหมดและ physical capital มีการเพิ่มขึ้นจากค่าที่เป็นลบ เป็นบวก แสดงให้เห็นว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เงินทุนเป็นหลักมาเป็นการส่งออกสุทธิแทน นั่นแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าที่เกิดขึ้น เนื่องจากค่านัยสำคัญทางสถิติในปี 1993 มีค่าน้อย ทำให้ไม่สามารถที่จะสรุปได้ แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวก็เป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

NICs

การส่งออกสุทธิของไทยไปยังประเทศในกลุ่ม Asian NICs พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ของ total capital มีค่าเป็น ลบ (ผลการวิเคราะห์ปี 1993) แสดงว่าประเทศไทยมีการส่งออกสุทธิในสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักไปยัง NICs และไทยมีการนำเข้าสุทธิในสินค้าที่เงินทุนเป็นหลักในการผลิต และเมื่อทำการแยกทุนเป็น 2 ส่วนก็พบว่าค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นลบ ซึ่งหมายความว่าไทยมีการนำเข้าสุทธิในสินค้าที่เงินทุนทั้ง 2 ประเภทในการผลิต แต่ค่านัยสำคัญทางสถิติมีค่าน้อยจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าไทยมีการนำเข้าสุทธิในสินค้านี้ และถ้าพิจารณาการเปลี่ยนแปลงค่าของสัมประสิทธิ์ เพื่อเป็นการพิจารณาถึงแนวโน้มของการค้าระหว่างไทยกับ NICs ว่าเป็นอย่างไร ก็จะพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์มีลักษณะเหมือนกับกรณีของสหรัฐอเมริกา ทำให้สามารถที่จะแปรผลได้ดังนี้คือ ไทยมีแนวโน้มที่จะมีการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เงินทุนเป็นหลักจาก NICs มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น human capital มากกว่าการลดลงของการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital มีผลทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าสุทธิของสินค้าที่เงินทุนเป็นหลักเพิ่มขึ้นไม่มากนัก แต่ก็ไม่สามารถสรุปได้เนื่องจากค่านัยสำคัญทางสถิติมีค่าน้อย

ASEAN

การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน จีน หรือ ประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มเอเปก พบว่ามีค่านัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่ากรณีของสหรัฐอเมริกาหรือญี่ปุ่น ถ้าพิจารณาการค้าระหว่างไทยกับอาเซียนพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของทุนไม่ว่าจะทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนหรือไม่ก็ตาม มีค่าเป็น ลบ สำหรับปี 1991 ไทยมีการนำเข้าสินค้าสุทธิในสินค้าประเภททุนจากอาเซียน และเมื่อทำ

การแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนแล้วพบว่า ไทยมีการนำเข้าสินค้าสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็นแบบ physical capital intensity ส่วนสินค้าที่เป็น human capital intensity นั้นไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นการนำเข้าสุทธิ เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์ของทุน ไม่ว่าจะเป็นทุนทั้งหมด หรือ จะเป็น human และ physical capital แต่ก็ยังมีค่าติดลบอยู่ ซึ่งแสดงว่าไทยยังมีการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่ไ้ทุนเป็นหลักจากประเทศอาเซียน อย่างไรก็ตามไม่อาจสรุปได้เนื่องจากค่าสถิติมีค่าน้อย

China and Others

การค้าระหว่างไทยกับจีนพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของทุนมีค่าเป็น บวก ซึ่งหมายความว่า ไทยทำการส่งออกสินค้าประเภทที่ไ้ทุนเป็นหลัก และเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนก็พบว่ามีความหมายเป็น บวก เช่นเดียวกัน แต่ก็ไม่สามารถที่จะสรุปได้เนื่องจากค่านัยสำคัญทางสถิติมีค่าน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างไทยกับจีนมีค่าเพิ่มขึ้นโดยตลอด แสดงให้เห็นว่าการค้าระหว่างไทยกับจีนมีแนวโน้มว่าไทยทำการส่งออกสุทธิในสินค้าที่ทุนเป็นหลักในการผลิต นอกจากนั้นการค้าระหว่างไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (อาทิ ปาปัวนิวกินี ซิลี เป็นต้น) พบว่าค่านัยสำคัญทางสถิติก็มีค่าน้อยเช่นเดียวกับจีน

การค้าของประเทศไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้วที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะเป็นไปในลักษณะที่ ประเทศไทยมีการนำเข้าสุทธิสำหรับสินค้าที่ไ้ทุนเป็นหลักในการผลิต และ เมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนคือ human และ physical capital แล้วก็พบว่า การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเหล่านี้เป็นไปในลักษณะที่ไทยมีการนำเข้าสุทธิทั้ง human และ physical capital intensity ซึ่งผลการวิเคราะห์ก็เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้คือ ไทยจะทำการส่งออกสินค้าที่ไ้แรงงานเป็นหลักไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว และ ทำการนำเข้าสินค้าที่ไ้ทุนเป็นหลักในการผลิตจากประเทศดังกล่าว และ เมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วน ผลการวิเคราะห์ที่ได้ก็ออกมาแบบเดียวกันคือ ประเทศไทยมีการนำเข้าสุทธิในสินค้าทุนทั้ง 2 ประเภท ผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามทฤษฎี Heckscher-Ohlin

การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่าการค้าของไทยกับจีน พบว่าไทยมีส่งออกสุทธิสำหรับสินค้าประเภท capital intensity และเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2

ส่วนก็พบว่าไทยก็ยังคงมีการส่งออกสุทธิในสินค้าที่เป็น human และ physical capital intensity ไปยังประเทศจีน แต่ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ได้มีค่าน้อย ทำให้ไม่สามารถที่จะสรุปได้

จากผลการวิเคราะห์พบว่าค่านัยสำคัญทางสถิติลดลง จากปี 1991 มาเป็น 1993 และแนวโน้มของสัมประสิทธิ์ของทุนทั้งหมดมีค่าเพิ่มขึ้นทุกประเทศยกเว้น สหรัฐอเมริกา และ NICs แสดงให้เห็นว่าไทยมีแนวโน้มที่จะมีการส่งออกสุทธิสำหรับสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักไปยังประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ในส่วนของ human capital พบว่ามีการเพิ่มขึ้นสำหรับประเทศ ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ อาเซียน และจีน ส่วนประเทศที่เหลือมีแนวโน้มลดลง และเป็นที่น่าสังเกตว่าสำหรับการส่งออกสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital มีการเพิ่มขึ้นสำหรับทุก ๆ ประเทศ แสดงว่าไทยมีแนวโน้มในการส่งออกสุทธิสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital มากขึ้น หรือจะสรุปว่าไทยมีโอกาสในการแข่งขันสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital ได้มากกว่า สินค้าที่เป็น human capital

4.2 การค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน Intra-Industry Trade

Intra-Industry Trade หมายถึง การที่ประเทศไทยมีทั้งการนำเข้าและการส่งออก สำหรับสินค้าชนิดเดียวกัน ไปยังประเทศเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะทางการค้าที่เกิดขึ้นในระหว่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาไม่แตกต่างกันมากนัก การค้าที่เกิดขึ้นในลักษณะดังกล่าวของประเทศไทยควรที่จะเกิดขึ้นกับประเทศในกลุ่ม NICs และ ASEAN เป็นต้น นั่นก็หมายความว่าค่า Intra-Industry Trade Index ระหว่างประเทศไทยกับประเทศดังกล่าวจะมีค่ามาก

ค่าดัชนี intra-industry trade ของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน (ตารางที่ 4) ตามมาด้วย Asian NICs และ กลุ่มประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ซีอี ปาปัวนิวกินี) ตามลำดับ ในขณะที่ค่าดัชนี intra-industry trade ของจีน NAFTA ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และ ญี่ปุ่น มีค่าต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชีย จะสังเกตได้ว่าจะมีเฉพาะประเทศจีนเท่านั้นที่มีค่าดัชนีต่ำกว่าประเทศเอเชียอื่น ๆ ในกรณีที่ค่าดัชนีของกลุ่ม NAFTA มีค่าสูงกว่าญี่ปุ่น ซึ่งถ้าพิจารณาเฉพาะค่าดัชนีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ค่าดัชนีน่าจะมีค่าใกล้เคียงกับญี่ปุ่น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการคิดค่าดัชนีโดยรวมมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเทศที่อยู่ในกลุ่ม คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และ เม็กซิโก จึงมีผลทำให้ค่าดัชนีของกลุ่มมีค่าสูง

ตารางที่ 5 แสดงค่าดัชนี intra-industry trade ของประเทศไทยที่มีค่าสูงได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย นาฬิกา กระจก อุปกรณ์ถ่ายภาพ และ ผลิตภัณฑ์น้ำหอมและเครื่องสำอาง เป็นต้น สินค้าที่อยู่ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่เป็น human capital intensity นอกจากนั้นเป็น unskilled labor, natural resource และ technology intensive อย่างละเท่า ๆ กัน นั่นคือ intra-industry trade ที่เกิดขึ้นจะเกิดกับสินค้าที่เป็น human capital intensive เสียส่วนมาก หรือสามารถกล่าวได้ว่าสินค้าส่วนใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มนี้เป็น สินค้าที่ใช้แรงงานที่มีฝีมือในการผลิต

สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยมีค่าดัชนี intra-industry trade ที่มีค่าน้อย (ตารางที่ 6) ได้แก่ เครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้า รถยนต์ และ รูปภาพและภาพยนตร์ เป็นต้น สำหรับสินค้าในกลุ่มนี้เป็น สินค้าที่มีลักษณะเป็น technology intensive เสียส่วนมาก รองลงมาได้แก่ human capital, unskilled labor และ natural resource intensive ตามลำดับ ค่าดัชนี intra-industry trade มีค่าน้อย (มีค่าใกล้ 0) แสดงว่าการค้าที่เกิดขึ้นในสินค้าเหล่านี้มีส่วนแตกต่างระหว่าง การส่งออกและการนำเข้า มีค่ามาก หรือจะกล่าวได้ว่า การค้าของไทยที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากกรนำเข้าเพียงอย่างเดียว หรือ การส่งออกเพียงอย่างเดียว การที่ค่า intra-industry trade มีค่าต่ำหมายความว่า การค้าที่เกิดขึ้นไม่ใช่การค้าภายในอุตสาหกรรม (intra-industry trade) แต่เป็นการค้าระหว่างอุตสาหกรรม (inter-industry trade) ซึ่งการค้าในกรณีนี้เป็นการค้าในสินค้าที่มีลักษณะเป็น technology intensive สินค้าดังกล่าวได้แก่สินค้าในกลุ่ม เครื่องจักร หรือ รถยนต์ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

4.3 ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ RCA

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed comparative Advantage) หมายถึงการวัดความสามารถในการส่งออกสินค้าของประเทศหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับอีกประเทศหนึ่ง สามารถหาได้จากสัดส่วนการส่งออกสินค้านิตหนึ่งต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศนั้น กับ สัดส่วนการส่งออกสินค้านิตเดียวกันของโลกเมื่อเทียบกับการส่งออกทั้งหมดของโลก นั่นก็คือการวัดความสามารถและความชำนาญในการผลิตสินค้าของประเทศหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกสินค้านิตนั้น ๆ รายอื่น ๆ

ตารางที่ 7 แสดงการเปลี่ยนแปลงของ RCA สำหรับประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยทำการจัดเรียงค่าจากสูงสุดตั้งแต่ 1 - 20 ของแต่ละประเทศ ในปี 1990 และ 1992 สำหรับค่า RCA ที่มีค่าสูง 20 อันดับแรกของประเทศไทยจะประกอบไปด้วยสินค้าเกษตรเสียเป็นส่วนใหญ่ หรือจะกล่าวได้ว่าสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่มีลักษณะเป็น natural resource intensive สินค้าที่ไทยมีความสามารถในการส่งออกสูงที่มีลักษณะเป็น technology intensive มีเพียง 1 รายการ คือ เครื่องรับโทรทัศน์ (761) นอกนั้นก็ยังมีสินค้าที่จัดอยู่ในประเภท human capital intensive จำนวน 2 รายการคือ Iron, steel castings unworked (679) และ ทองคำ, เงิน และเครื่องประดับ (897) และมีสินค้าที่เป็น unskilled labor intensive อยู่คือ สินค้าที่อยู่ในกลุ่มสิ่งทอ รองเท้า กระเป๋า สินค้าสำหรับเดินทาง เท่านั้น นั่นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเกษตร หรือสินค้าที่มีลักษณะเป็น natural resource intensive มากกว่าที่จะเป็นสินค้าอุตสาหกรรม หรือสินค้าที่ใช้ทุน หรือเทคโนโลยีในการผลิต

การวิเคราะห์ในลำดับต่อไปคือการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยกับประเทศ ASEAN NICs กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (USA และ Japan เป็นต้น) และ จีน การพิจารณาประเทศในแถบเอเชียที่กำลังพัฒนา เพราะเป็นประเทศที่จะมาทำการแข่งขันกับประเทศไทยในสินค้าอุตสาหกรรม และในส่วนของประเทศจีนจะเป็นประเทศที่จะมาทำการแข่งขันในสินค้าเกษตร หรือสินค้าที่เป็น natural resource intensive

ASEAN

ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนี RCA ที่มีค่าสูงสุด 20 อันดับแรก พบว่าเป็นสินค้าเกษตรเสียประมาณครึ่งหนึ่ง ซึ่งถือว่าสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิต ส่วนสินค้าอื่น ๆ ที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงพบว่าส่วนใหญ่เป็น สินค้าที่มีลักษณะเป็นแบบ human capital intensive, technology intensive และ unskilled labor intensive บรูไน และมาเลเซียเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีสินค้าส่งออกที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เป็นสินค้า technology และ human capital intensive มากกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน สำหรับสิงคโปร์เป็นประเทศในกลุ่ม NICs น่าจะมีความได้เปรียบในสินค้าที่ใช้ technology หรือ human capital intensity แต่จากค่าดัชนีพบว่าสิงคโปร์มีความ

ได้เปรียบในสินค้าเกษตร หรือ สินค้าที่เป็น natural resource intensity เสียเป็นส่วนใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีลักษณะเป็นเมืองท่ามีสินค้าเข้า และ สินค้าออกในปริมาณมาก สินค้าบางประเภทได้อาศัยสิงคโปร์เป็นทางผ่านเท่านั้น แต่ก็ถือว่าเป็นการนำเข้า และส่งออกของสิงคโปร์

NICs

ประเทศในกลุ่ม NICs น่าจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมมากกว่าสินค้าเกษตร (natural resource intensity) สินค้าอุตสาหกรรมที่ NICs จะมีความได้เปรียบนั้นน่าจะเป็นสินค้าที่มีลักษณะเป็น labor หรือ human capital intensive มากกว่าที่จะเป็นสินค้าที่ใช้ทุนหรือเทคโนโลยีระดับสูงในการผลิต ซึ่งก็จะแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วที่จะมีความได้เปรียบในสินค้าที่ใช้ทุน หรือเทคโนโลยีระดับสูงในการผลิต ประเทศ NICs มีความได้เปรียบในสินค้าที่เป็นแบบ unskilled labor intensive และ human capital intensive เสียเป็นส่วนใหญ่ ประเทศในกลุ่มนี้ที่มีความได้เปรียบสำหรับสินค้าที่เป็น technology intensive สูงสุดได้แก่ เกาหลี ในส่วนของประเทศสิงคโปร์นั้นจะแตกต่างไปจากประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม โดยสิงคโปร์จะมีความได้เปรียบในสินค้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลักในการผลิตสินค้าโดยมีสินค้าที่อยู่ในรายการนี้ถึง 16 รายการ ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในกลุ่มของประเทศอาเซียน

ประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเทศพัฒนาแล้วที่อยู่ในภูมิภาคนี้ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ ประเทศเหล่านี้จะมีความชำนาญ หรือมีความสามารถในการแข่งขันสำหรับสินค้าที่ใช้ทุน หรือ เทคโนโลยี ในการผลิต ประเทศออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ มีความแตกต่างไปจาก สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น คือ ทั้ง 2 ประเทศเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอยู่สูง ทำให้ประเทศทั้ง 2 มีการพัฒนาไปทั้งทางด้าน เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมไปพร้อม ๆ กัน จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นประเทศเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งแตกต่างไปจาก สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น ซึ่งมีการพัฒนาทาง

ด้านอุตสาหกรรมไปมากกว่าทางด้านเกษตรกรรม ดังนั้นสินค้าที่ประเทศทั้ง 4 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะแตกต่างกันไป

ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์มีความได้เปรียบเทียบในสินค้าที่จัดอยู่ในพวก natural resource intensity มากกว่า สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น สินค้าดังกล่าว อาทิเช่น Zinc, Lead, ผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นต้น ส่วนสินค้าที่ญี่ปุ่นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบได้แก่สินค้าประเภทเครื่องจักร ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่ง 20 อันดับแรกของญี่ปุ่นเป็นสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด ส่วนสหรัฐอเมริกาจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมเบาไป สินค้าอุตสาหกรรมของสหรัฐอเมริกาจะเป็นสินค้า human capital และ technology intensive ไม่มีสินค้าที่ใช้แรงงานที่ไม่มีฝีมือในการผลิต

จีน

จีนเป็นประเทศกำลังพัฒนา กำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงสินค้าที่จะแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ จะเป็นสินค้าเกษตร และ สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมของจีนที่มีความสามารถในการแข่งขันที่อยู่ในระดับต้น ๆ ก็จะเป็นสินค้าที่มีลักษณะเป็น unskilled labor intensive อาทิ สินค้าที่อยู่ในกลุ่มสิ่งทอ เป็นต้น

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศย่อมแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาประเทศ และปัจจัยอื่น ๆ อาทิ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ความสามารถของแรงงาน เป็นต้น เป็นตัวที่จะกำหนดว่าประเทศนั้นจะมีความสามารถในการแข่งขันมากน้อยเพียงใด ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่าง สหรัฐอเมริกา หรือ ญี่ปุ่น ก็ย่อมมีความสามารถในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมสูงกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา แม้ว่าจะไม่ทุกสินค้าอุตสาหกรรมก็ตาม แต่ก็จะมีสามารถในการส่งออกสำหรับสินค้าที่ใช้ทุนหรือเทคโนโลยีระดับสูงในการผลิต (capital or technology intensive) ซึ่งประเทศที่มีการพัฒนาน้อยกว่ายังมีการพัฒนาตามไม่ทัน ประเทศกำลังพัฒนาที่มีการพัฒนาไปได้มากกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ คือประเทศในกลุ่ม NICs ก็ย่อมที่จะมีการพัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่าประเทศอื่น คือ NICs มีความสามารถในการแข่งขันสำหรับสินค้าที่ใช้แรงงานที่มีฝีมือในการผลิต หรือสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในระดับปานกลางในการผลิต (human capital or medium technology intensive) ประเทศที่

กำลังพัฒนาอื่น ๆ อาทิ ประเทศในกลุ่มอาเซียน จีน ฯลฯ ก็มีความสามารถในการแข่งขันในสินค้าอุตสาหกรรมแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาอุตสาหกรรม ประเทศในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้นประเทศเหล่านี้จะมีความสามารถในการแข่งขัน และมีความได้เปรียบในสินค้าเกษตรกรรมอยู่ ในส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมประเทศในกลุ่มนี้ก็จะมีความได้เปรียบในสินค้าที่มีการใช้แรงงานที่ไม่มีฝีมือในการผลิต (unskilled labor intensive) ซึ่งผลการวิเคราะห์ก็จะเป็นไปตามทฤษฎีที่คาดการณ์ไว้

การทดสอบปัจจัยที่จะมากำหนดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA determinant)

ปัจจัยที่จะมากำหนด RCA ของแต่ละประเทศ โดยมีตัวแปรตามเป็น RCA index ส่วนตัวแปรทางซ้ายมือเป็นสัดส่วนทุนต่อแรงงาน (Capital intensity) ขั้นแรกจะเป็นการวิเคราะห์ทุนทั้งหมดต่อแรงงาน (total capital intensity) และต่อมาจะทำการแยกทุนทั้งหมดออกเป็น 2 ส่วนคือ แยกเป็น human capital และ physical capital (human and physical capital intensity) สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วควรจะมีค่าสัมประสิทธิ์ของ capital intensity มีค่าเป็น บวก และเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนแล้วเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ก็จะมีเครื่องหมายเป็น บวก สำหรับทั้ง 2 ส่วน ในกรณีของประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ อาทิ ไทย, จีน เป็นต้น ควรมีเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ของ capital intensity เป็น ลบ เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าเกษตร หรือสินค้าที่เป็น natural resource intensive หรืออาจมีความได้เปรียบในสินค้าอุตสาหกรรมในส่วนที่เป็น unskilled labor intensive หรือ human capital หรือ low technology intensive ก็ได้ และสำหรับประเทศ NICs ซึ่งเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาก้าวหน้าไปกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ประเทศ NICs จะมีความได้เปรียบเทียบสำหรับสินค้าที่เป็น human capital intensive หรือ medium technology intensive ซึ่งผลการวิเคราะห์จะกล่าวไว้ในลำดับต่อไป

ประเทศพัฒนาแล้ว

ประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าที่มีลักษณะเป็น capital intensity (ตารางที่ 8) แต่เนื่องจากค่านัยสำคัญทางสถิติของญี่ปุ่นมีค่าน้อยจึงไม่

สามารถที่จะสรุปได้ แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ของ capital intensity เป็นแบบเดียวกับสหรัฐอเมริกา ค่าสัมประสิทธิ์สำหรับตัวแปรที่เป็น capital intensity ของทั้ง 2 ประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ต่อมาเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนพบว่า ทั้งสหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าที่เป็น human capital intensity และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่จะมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital intensity และมีแนวโน้มลดลงสำหรับสหรัฐอเมริกา แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสำหรับญี่ปุ่น

NICs

เกาหลีเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่ม NICs ประเทศหนึ่ง จากการศึกษาพบว่า เกาหลีมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเป็น capital intensive แต่ค่านัยสำคัญมีค่าน้อยมาก ทำให้ไม่สามารถที่จะสรุปได้ แต่เกาหลีมีแนวโน้มที่จะมีความได้เปรียบสูงขึ้นจากปี 1990 ถึง 1992 และ เมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วน พบว่าเกาหลีมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าที่เป็น human capital intensity และมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าที่เป็น physical capital intensity สำหรับทุนทั้ง 2 ส่วนนี้เมื่อทำการแยกแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติในทั้ง 2 ทุน ซึ่งผลสรุปดังกล่าวจะเหมือนกับกรณีของสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น และเกาหลีก็มีแนวโน้มที่จะมีความได้เปรียบในสินค้าทั้ง 2 ประเภทมากขึ้น

สิงคโปร์ เป็นประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน และ ถูกจัดให้เป็นประเทศในกลุ่ม NICs ด้วย เมื่อทำการพิจารณาในสินค้าที่เป็นทุนทั้งหมดพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าน้อย แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะเครื่องหมายพบว่าสิงคโปร์มีความได้เปรียบในสินค้าที่เป็น capital intensive และเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น human และ physical capital แล้วพบว่าสิงคโปร์มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าที่เป็น human capital intensive และมีความเสียเปรียบในสินค้า physical capital intensive ซึ่งผลสรุปดังกล่าวเป็นเช่นเดียวกับกรณีของ เกาหลี สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น ความได้เปรียบของสิงคโปร์ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นสำหรับสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักในการผลิต และ เมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วน ก็ยังมีความได้เปรียบเพิ่มขึ้นอยู่

Others Asia

ประเทศที่จะทำการพิจารณาในการศึกษาค้างนี้คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย จีน และ ประเทศไทย พบว่าประเทศทั้ง 4 มีรูปแบบของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเหมือนกัน กล่าวคือเมื่อพิจารณา total capital พบว่าประเทศเหล่านี้มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักในการผลิต หรือจะกล่าวได้ว่าประเทศเหล่านี้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสำหรับสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลักในการผลิต ที่กล่าวเช่นนี้เมื่อพิจารณาเฉพาะเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ที่เป็น ลบ เท่านั้น จะสรุปได้เฉพาะของจีน และ ไทย เนื่องจากทั้ง 2 ประเทศมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อมาเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนพบว่า ประเทศเหล่านี้จะมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าที่มีลักษณะเป็น ทั้ง human และ physical capital แต่จะสรุปได้สำหรับทั้ง 2 ส่วนเฉพาะประเทศไทยเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของจีน จะมีนัยสำคัญสำหรับสินค้าที่เป็น human capital และ มาเลเซียจะมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับสินค้าที่เป็น human capital ส่วนอินโดนีเซียไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวโน้มของประเทศในเอเชียอื่น ๆ ส่วนมากจะมีแนวโน้มเหมือนกัน คือ มีแนวโน้มที่จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากขึ้นสำหรับสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักในการผลิต และ เมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วน แล้วก็พบว่าประเทศเอเชียอื่น ๆ ก็มีแนวโน้มที่จะมีความได้เปรียบสูงขึ้นสำหรับสินค้าทุนทั้ง 2 ประเภท ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียจะมีความได้เปรียบลดลงสำหรับสินค้าที่เป็น physical capital แต่จะมีความได้เปรียบสูงขึ้นสำหรับสินค้าที่เป็น human capital

สำหรับประเทศที่ตัวแปรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่านัยสำคัญทางสถิติน้อย ไม่ใช่ว่าจะไม่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์ทำให้เราสามารถที่จะทราบถึงรูปแบบของแต่ละประเทศว่าเป็นอย่างไร การที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติทำให้เราสามารถที่จะสรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์จะออกมาถูกต้องเพียงใด

ผลการวิเคราะห์ในส่วนของปัจจัยที่จะมากำหนด RCA นั้นก็เป็นไปตามที่ได้คาดการณ์ไว้ตั้งแต่แรก คือ ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าที่ใช้ทุนเป็นหลักในการผลิต (เครื่องหมายของสัมประสิทธิ์เป็น บวก) และเมื่อทำการแยกทุนออกเป็น 2 ส่วนแล้วก็ควรมีเครื่องหมายเป็น บวก สำหรับทั้ง 2 ส่วน ผลการวิเคราะห์ที่ได้ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความได้เปรียบ

โดยเปรียบเทียบในสินค้าที่เป็น human capital intensive แต่สินค้าที่เป็น physical capital intensity จะมีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ลบ ซึ่งหมายความว่าประเทศพัฒนาแล้วมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ

4.4 ประโยชน์ของเอเปกที่มีต่อการส่งเสริมการค้า

การพิจารณาประโยชน์ของเอเปกที่มีต่อการส่งเสริมทางการค้าจะสามารถที่จะพิจารณาได้จากดัชนีดังต่อไปนี้ Trade Intensity Index (TII), Trade Complementary Index (TCI) และ Trade Bias Index (TBI)

Trade Intensity Index (TII) หมายถึง ประเทศเอเปกเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย โดยการวัดสัดส่วนของประเทศเอเปกต่อการส่งออกทั้งหมดของไทย ต่อการสัดส่วนการส่งออกของประเทศนั้นต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก นั่นคือ ถ้า TII ของไทยต่อประเทศเอเปกมีค่าสูง หมายความว่า ประเทศไทยมีการค้ากับประเทศเอเปก มากกว่าประเทศนอกกลุ่ม TII ระหว่างไทยกับประเทศ ASEAN มีค่าสูง ยกเว้นฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ตามมาด้วย ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, ฮังการี และ สหรัฐฯ สำหรับประเทศอื่นคือ แคนาดา รัสเซีย จีน และ เม็กซิโก มีค่า TII ค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 9)

Trade intensity index ประกอบด้วยดัชนีอีก 2 ดัชนีคือ Trade complementary index (TCI) และ Trade bias index (TBI) โดยความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีทั้ง 3 เป็นดังนี้ $TII = TCI \cdot TBI$ โดยที่ TCI เป็นดัชนีที่ใช้ในการวัดรูปแบบการส่งออกของไทย ว่าตรงกับ รูปแบบการนำเข้าของประเทศเอเปก เมื่อเทียบกับรูปแบบการนำเข้าของโลก การที่ค่า TII มีค่าสูงก็จะสามารถที่จะอธิบายได้โดย ดัชนี TCI และหรือ TBI ถ้าเนื่องมาจาก การค้าและการผลิตสินค้า ก็จะเป็นผลเนื่องมาจากค่าดัชนี TCI แต่ถ้าค่า TII สูงโดยเนื่องมาจากความใกล้ชิดกันของแต่ละประเทศ วัฒนธรรม และ ภาษา เป็นต้น ก็จะเป็นผลเนื่องมาจากดัชนี TBI

จากตารางที่ 10 ค่า TCI ระหว่างไทยกับประเทศฮ่องกง สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และ มาเลเซีย มีค่า TCI สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ส่วนประเทศที่เหลือมีค่า TCI น้อยแต่ก็มีค่าใกล้เคียงกัน คือมีค่าอยู่ระหว่าง 0.61 ถึง 0.76 การเปลี่ยนแปลงของ TCI จะมีแนวโน้มที่ค่อนข้างคงที่ หรือมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปไม่มากนัก

TBI เป็นดัชนีที่ใช้ในการวัดว่าประเทศเอเปกมีความลำเอียงในการนำเข้าจากประเทศไทยมากน้อยแค่ไหนเมื่อเทียบกับการนำเข้าจากโลก ซึ่งความลำเอียงทางการค้าจะอธิบายได้โดย ระยะเวลา วัฒนธรรม และภาษาเป็นต้น เป็นที่คาดว่าประเทศอาเซียนจะมี TBI สูง เนื่องจากประเทศอาเซียนมีความลำเอียงทางการค้าเกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 11 พบว่าเป็นจริงตามที่คาดการณ์ไว้ คือค่า TBI ของประเทศอาเซียนมีค่าสูงกว่าประเทศอื่น นอกจากค่า TBI ของอินโดนีเซียมีค่าต่ำกว่าประเทศอาเซียนอื่น ๆ เป็นที่น่าสังเกตว่า ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และ นิวซีแลนด์มีค่า TBI สูงในระดับที่ใกล้เคียงกับประเทศอาเซียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประเทศไทยมีการค้ากับประเทศเหล่านี้ในปริมาณที่มาก ทำให้เกิดมีข้อตกลงเป็นพิเศษระหว่างประเทศทำให้มูลค่าการค้าที่นำมาคำนวณมีค่าสูงกว่าที่น่าจะเป็น

เมื่อนำดัชนีการค้าทั้ง 3 มาวิเคราะห์ร่วมกัน ก็จะพบว่า การที่ TII ระหว่างไทย กับประเทศอาเซียนมีค่าสูงเนื่องมาจาก ระยะเวลา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ของประเทศอาเซียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน สามารถพิจารณาได้จาก TBI

การที่ค่า TII ของประเทศ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฮองกง และ สหรัฐฯ มีค่าสูงเนื่องจาก TCI และเมื่อค่า TCI เพิ่มขึ้นค่า TII ก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย การที่ค่าของ TII มีค่าไม่สูง และ ค่า TCI มีค่าต่ำอาจเนื่องมาจาก เกิดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ค่าดัชนีทั้ง 2 ต่ำ แต่ทั้งนี้มีความแตกต่างกันในเรื่องของ ปัจจัยการผลิต เช่นกรณีของไทย และ สหรัฐฯ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย